

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

СІГАСВА ТЕТЯНА ЄВГЕНІЇВНА

УДК 330.142.211

**ІНФОРМАЦІЙНА ВЗАЄМОДІЯ ПІДПРИЄМСТВА З СУБ'ЄКТАМИ
ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В ПРОЦЕСІ ІНВЕСТУВАННЯ**

Спеціальність 08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Харків – 2010

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Харківському національному економічному університеті,
Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник доктор економічних наук, професор
Куліков Петро Мусійович,
Харківський національний економічний університет,
професор кафедри економічного аналізу

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
Орлов Петро Аркадійович,
Харківський національний економічний університет,
завідувач кафедри економіки і маркетингу

кандидат економічних наук
Криворучко Ярина Юріївна,
Національний університет «Львівська політехніка»,
викладач кафедри менеджменту організацій

Захист відбудеться "11" листопада 2010 р. о 13 – 00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради, шифр Д 64.055.01, у Харківському національному економічному університеті за адресою: пров. Інженерний, 1-А, м. Харків, 61001.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Харківського національного економічного університету за адресою: пров. Інженерний, 1-А, м. Харків, 61001.

Автореферат розісланий "11" жовтня 2010 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

І.М. Чмутова

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Усталений економічний розвиток підприємств України повинен ґрунтуватися на теоретичних і практичних доробках економічної науки. Пошук шляхів ефективного функціонування суб'єктів господарювання в ринкових умовах згідно з структурно-інноваційної моделлю соціально-економічних перетворень вимагає розроблення адекватних їм наукових засад. Це набуває безумовної важливості в сучасній ситуації, коли зростання економіки багато в чому залежить від наявності необхідних інвестиційних ресурсів у суб'єктів господарювання промисловості. Їх залучення повинно ґрунтуватися на активній інформаційній взаємодії підприємств з суб'єктами ринку: органами державного, регіонального управління, місцевого самоврядування, споживачами, бізнес-партнерами, інвесторами, оскільки ресурси на вигідних умовах можна залучити лише в разі розповсюдження інформації як про можливості і здобутки підприємства, так і про переваги інвестиційних пропозицій. Досягнення очікуваної результативності процесів інформаційної взаємодії, залучення і використання інвестиційних ресурсів вимагає врахування сучасних особливостей їх перебігу, що потребує переосмислення окремих положень теорії та змін в практичних засобах і методах застосування. Теоретичне обґрунтування і позитивний досвід ведення бізнесу зарубіжними фірмами взагалі й інвестування зокрема не можна без змін використати в Україні завдяки відмінностям, існуючим в умовах господарювання. Тому виникає об'єктивна необхідність у постійному розвитку й удосконаленні теоретичного і методичного підґрунтя, яке б, з одного боку, базувалась на досягненнях світової наукової думки, а з іншого – враховувало об'єктивні реалії економічних перетворень в Україні.

За останні роки Україною досягнуто певних позитивних результатів економічного розвитку, але наявні кризові явища стримують інвестиційні процеси, тому одним з переважних шляхів їх активізації є розкриття комплексної інформації про інвестиційну привабливість підприємств та економічну ефективність інвестиційних проектів у відповідності з інтересами й очікуваннями інвесторів, що зумовлює актуальність досліджень за означеною тематикою як у теоретичному, так і в практичному аспектах.

Теоретичні, методологічні, методичні питання перебігу інвестиційних процесів та взаємодії їх учасників знайшли відображення в працях таких вітчизняних і зарубіжних учених як І.Т. Балабанов, В. Беренс, Дж. Бернет, Г. Бірман, І.О. Бланк, І.Р. Бузько, А.Ф. Гойко, Ян.Х. Гордон, В.М. Гриньова, В.В. Ковальов, Дж. М. Лайхфіф, Я.С. Мелкумов, П.А. Орлов, А.А. Пересада, Г.Г. Почепцов, Дж.Р. Росситер, А.А. Садеков, П. Сміт, В.Г. Федоренко, П.М. Хавранек, В.М. Хобта, Я. Хонко, Н.І. Чухрай, У. Шарп, А.І. Яковлев та ін.

Відаючи належне науковій та практичній значущості праць учених, необхідно зазначити, що в них більше уваги приділяється аналізу та оцінюванню результатів інвестиційної діяльності, а не визначенню прийнятних інформаційних інструментів, побудові ефективних моделей інформаційної взаємодії та визначенню стратегій їх реалізації для активізації інвестиційної діяльності промислових

підприємств. Саме ці існуючі питання невідповідності здобутків теорії вимогам практики зумовили вибір теми дисертаційного дослідження, мету, перелік і зміст завдань для її повного розкриття і досягнення.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана згідно з планами наукових досліджень Харківського національного економічного університету у 2006 – 2009 рр. за безпосередньою участю автора за темами – «Розробка методичного забезпечення ефективності інвестиційних проектів» (№ ДР 0106U010588) (розділ «Економічна сутність інвестування та інвестицій»); «Організація взаємодії підприємства з суб'єктами зовнішнього оточення і внутрішнього середовища» (№ ДР 0106U004292) (розділ «Стратегії застосування комунікаційних інструментів в господарській діяльності»); «Стратегічне управління соціально-економічним розвитком інтегрованих структур бізнесу в умовах євроінтеграції» (№ ДР 0108U000473) (розділи «Інвестиційна привабливість суб'єктів господарювання – підґрунтя їх інформаційної взаємодії із зовнішнім середовищем», «Основні види моделей взаємодії суб'єктів господарювання в процесі інвестування»).

Мета і завдання дослідження. Мета дисертаційної роботи полягає у подальшому розвитку теоретичних положень і методичного забезпечення інформаційної взаємодії промислового підприємства з суб'єктами зовнішнього середовища в процесі реального інвестування, з урахуванням економічної та соціальної природи інвестицій, ресурсних здобутків промислових підприємств й очікуваних результатів інвестиційних проектів.

Для досягнення поставленої мети в дисертації вирішено такі завдання:
узагальнено положення теорій інвестування щодо сутності інвестицій;
визначено особливості та уточнено види моделей інформаційної взаємодії підприємства з суб'єктами зовнішнього середовища в процесі інвестування, обґрунтовано необхідність їх використання;

сформовано основні концептуальні положення інформаційної взаємодії промислових підприємств із зовнішнім середовищем в процесі інвестування;

проаналізовано стан і тенденції розвитку інвестиційних процесів в Україні, у машинобудівній галузі Харківського регіону та на окремих машинобудівних підприємствах;

узагальнено методичне забезпечення визначення інвестиційної привабливості промислових підприємств й економічної ефективності інвестиційних проектів як підґрунтя інформаційної взаємодії підприємств;

удосконалено методичні положення оцінювання інвестиційної привабливості машинобудівних підприємств;

розроблено пропозиції з визначення економічної ефективності інвестиційних проектів за запропонованими складовими і системою показників;

визначено межі якісних ознак рівнів інвестиційної привабливості промислових підприємств та економічної ефективності інвестиційних проектів;

обґрунтовано і розроблено методичний підхід до визначення стратегій інформаційної взаємодії підприємств з інвесторами з використанням інструментів інтегрованих комунікацій.

Об'єкт дослідження – інвестиційні процеси промислових підприємств.

Предмет дослідження – теоретичні положення, методичні підходи, моделі та інструменти інформаційної взаємодії машинобудівних підприємств з інвесторами в процесі реального інвестування.

Методи дослідження. Теоретико-методологічною основою дисертації є положення економічної теорії, теорії інвестування, маркетингових комунікацій. Для досягнення визначеної мети і завдань у роботі було використано загальнонаукові і спеціальні методи дослідження: поведінкова теорія – для визначення основних видів моделей інформаційної взаємодії підприємства з суб'єктами зовнішнього середовища в процесі інвестування; абстрактно-логічний метод, системний підхід, методи аналізу і синтезу – для обґрунтування окремих концептуальних положень інформаційної взаємодії підприємств в процесі реального інвестування, розроблення методичного забезпечення оцінювання інвестиційної привабливості машинобудівних підприємств та економічної ефективності інвестиційних проектів; багатовимірний факторний аналіз – для виявлення основних тенденцій і факторів впливу на інвестиційну привабливість машинобудівних підприємств; метод нейронних мереж – для прогнозування кількісного значення інвестиційної привабливості промислових підприємств; теорію нечітких множин – для уточнення якісних ознак та кількісних значень інтервалів рівнів інвестиційної привабливості підприємств та економічної ефективності інвестиційних проектів; метод позиціонування за допомогою шахових матриць – для визначення стратегій інформаційної взаємодії промислових підприємств з інвесторами; метод експертних оцінок – для визначення коефіцієнтів вагомості показників економічної ефективності інвестиційних проектів; графічний – для візуалізації отриманих результатів.

Інформаційною базою дослідження стали праці провідних вітчизняних та зарубіжних вчених з проблем інвестиційної діяльності підприємств, нормативні документи, офіційні матеріали Державного комітету статистики України й Харківського обласного статистичного управління, дані статистичної звітності машинобудівних підприємств Харківського регіону, результати експертних опитувань, виконаних автором.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у такому:

удосконалено:

методичний підхід до визначення стратегій інформаційної взаємодії промислових підприємств з інвесторами в процесі реального інвестування, відмінністю якого є використання шахової матриці, побудованої за двома складовими: інвестиційною привабливістю підприємств та економічною ефективністю інвестиційних проектів та розмежованої на дев'ять квадрантів за якісними ознаками їх інтегральних показників, з утворенням трьох зон інвестування: обережного, доцільного та переважного. У кожному квадранті і зоні визначено доцільні для використання моделі інформаційної взаємодії та інструменти інтегрованих комунікацій;

розмежування кількісних значень інтегральних показників інвестиційної привабливості промислових підприємств та економічної ефективності інвести-

ційних проектів за якісними рівнями: «низький», «середній» і «високий»; відмінністю пропозицій є їх базування на результатах побудови функцій приналежності, отриманих за експертним опитуванням з використанням положень теорії нечітких множин;

дістали подальшого розвитку:

методичні положення з кількісного вимірювання інвестиційної привабливості машинобудівних підприємств, особливістю яких є використання двох додатково запропонованих груп показників: інвестиційно-інноваційної діяльності та інформаційних ресурсів, що доповнюють існуючі групи показників фінансових, матеріальних, людських ресурсів, які об'єднуються в інтегральний методом адитивної згортки;

система показників комплексного оцінювання економічної ефективності інвестиційних проектів, особливістю якої є визначення інтегрального показника, що розраховується за інтегральними показниками та значущістю трьох запропонованих складових економічної ефективності: суспільної, яка враховує інтереси держави і суб'єктів ринкового середовища (партнерів та споживачів); підприємницької, що характеризує інтереси підприємства, які втілюються в організаційному, техніко-технологічному та соціально-екологічному ефектах; інвестиційної, яка враховує інтереси інвестора за традиційними показниками економічної ефективності інвестиційного проекту.

види моделей інформаційної взаємодії підприємства з суб'єктами зовнішнього середовища, відмінністю яких є базування на існуючих стереотипах їх поведінки (у відповідності з поведінковою теорією) за класифікаційними ознаками: сутність бажаного результату від інформаційної взаємодії, активність, кількість суб'єктів та наявність досвіду інформаційної взаємодії, сутність складових економічної ефективності інвестиційного проекту. Запропоновані види моделей інформаційної взаємодії враховують взаємозв'язок з інструментами інтегрованих комунікацій: PR-акціями, рекламою та індивідуальною роботою з інвесторами за основними стратегіями їх застосування;

окремі концептуальні положення інформаційної взаємодії промислового підприємства з суб'єктами зовнішнього середовища в процесі реального інвестування, особливість яких полягає у використанні двосторонньої асиметричної моделі передачі інформації: про здобутки і можливості підприємства, що враховуються в його інвестиційній привабливості, та про очікувані результати впровадження інвестиційних проектів, які визначаються за їх економічною ефективністю, у відповідності з інтересами інвесторів з використанням інструментів інтегрованих комунікацій.

Практичне значення одержаних результатів Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що використання теоретичних і методичних положень дисертаційної роботи доведені до рівня конкретних методик і рекомендацій щодо здійснення інформаційної взаємодії в процесі інвестування, формування стратегій використання її інструментів, таких як PR-акції, реклама та індивідуальна робота з інвесторами на основі оцінювання інвестиційної привабливості машинобудівних підприємств та економічної ефективності їх

інвестиційних проектів. Обґрунтовані в дисертації теоретичні, методичні положення, висновки та рекомендації можуть бути використані власниками, менеджерами промислових підприємств, інвесторами, державними службовцями в процесі управління інвестиційної діяльністю. Також теоретичні розробки та науково-практичні рекомендації, подані в дисертаційній роботі, доцільно використовувати в навчальному процесі для підготовки магістрів за спеціальностями «менеджмент організацій» і «менеджмент інноваційної діяльності» при викладанні дисциплін «Інвестиційний менеджмент», «Стратегічне управління інноваційним розвитком підприємства».

Результати дисертаційної роботи було впроваджено у роботу Ради з питань спеціального режиму інвестиційної діяльності на території міста Харкова (м. Харків, довідка № 02/07-2 від 09.07.2009 р.) та ТОВ «Торгово-промислова Компанія «НОВА» (довідка № 232 від 15.10.2009 р.), де впроваджено методичний підхід до визначення економічної ефективності інвестиційних проектів, а також у ВАТ «АВТРАМАТ» (довідка № 107 від 09.02.2010 р.) – впроваджено методичний підхід до оцінювання інвестиційної привабливості промислового підприємства.

Особистий внесок здобувача. Дисертаційне дослідження є самостійною науковою роботою, всі результати якого одержані безпосередньо автором і знайшли відображення в наукових публікаціях. Внесок автора у роботи, виконані у співавторстві, наведено у списку основних опублікованих праць за темою дисертації.

Апробація результатів дисертації. Основні теоретичні положення та практичні результати дисертації доповідались і обговорювались на Всеукраїнській науково-практичній конференції молодих вчених «Управління інноваційним розвитком підприємств України в умовах світових інтеграційних процесів» (Дніпропетровськ, 2007), Міжнародній науково-практичній конференції «Корпорації та інтегровані структури: проблеми науки та практики» (Харків, 2008), Міжнародній науково-практичній конференції «Конкурентоспроможність та інновації: науки та практики» (Харків, 2008 р.), Міжнародній науково-практичній конференції «Конкурентоспроможність та інноваційний розвиток України: проблеми науки та практики» (Харків, 2009 р.), Міжнародній науково-практичній конференції «Теория и практика экономики и предпринимательства» (Алушта, 2010 р.), Міжнародній науково-практичній конференції «Інформаційна та економічна безпека» (Харків, 2010 р.), Міжвузівській науково-практичній конференції «Регіональна політика: напрями її реалізації Україні» (Харків, 2010 р.).

Публікації. Положення наукової новизни, пропозиції та висновки дисертації опубліковано в 16 наукових роботах, загальний обсяг – 4,17 ум.-друк. арк., обсяг, що належить автору становить 3,97 ум.-друк. арк., серед них 1 розділ у колективній монографії, 8 статей у наукових фахових виданнях, 7 тез доповідей та матеріалів конференцій.

Структура та обсяг дисертації. Дисертацію викладено на 257 сторінках. Вона складається із вступу, трьох розділів, висновків, додатків, списку використаних джерел із 244 найменувань на 22 сторінках, 8 додатків на 43 сторінках.

Матеріали дисертації проілюстровано 18 рисунками та 44 таблицями. Основний обсяг дисертації складає 183 сторінки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У вступі дано загальну характеристику дисертаційної роботи, обґрунтовано вибір теми та її актуальність, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет, методи дослідження, охарактеризовано наукову новизну і практичне значення, наведено дані щодо апробації одержаних результатів та їх опублікування.

У першому розділі – «Теоретичні основи інформаційної взаємодії в процесі інвестування» – узагальнено положення теорій інвестування щодо сутності інвестицій; визначено особливості та уточнено видів моделей інформаційної взаємодії підприємства з суб'єктами зовнішнього, обґрунтовано необхідність їх використання; уточнено окремі концептуальні положення інформаційної взаємодії промислових підприємств із зовнішнім середовищем в процесі реального інвестування.

Результати досліджень наукової думки про сутність інвестицій дозволили зробити висновок про їх складність та комплексність щодо економічної та соціальної природи, об'єктивної необхідності вкладання для розвитку підприємств та суб'єктивного сприйняття отриманих результатів. Ґрунтуючись на такому розумінні інвестицій, основними чинниками впливу на перебіг процесів реального інвестування та інформаційної взаємодії суб'єктів інвестиційного ринку є: здобутки підприємства, що формують його інвестиційну привабливість; очікувані результати впровадження інвестиційних проектів щодо додаткових ефектів, які спроможні отримувати держава, суб'єкти ринку (партнери, конкуренти, споживачі), безпосередньо підприємства та інвестори; вид і розповсюдження очікуваного ефекту; стереотипи поведінки та цілі діяльності суб'єктів інвестиційного ринку, їх мотивація; достатність інформації про підприємство та інвестиційний проект; можливості використання інструментів інформаційної взаємодії, а саме: PR, реклами, індивідуальної роботи з пріоритетними суб'єктами ринку.

Результативність інвестиційних процесів багато у чому залежить від активності обміну інформацією між суб'єктом і об'єктом капіталовкладень, тобто між інвестором або іншими суб'єктами інвестиційного ринку та підприємством. Взаємодія визначає відношення причини і наслідку. Відносно інформаційної взаємодії в процесі інвестування, доцільно зазначити, що це активний обмін інформацією між підприємством про свої здобутки і можливості запроваджуваного інвестиційного проекту та суб'єктами зовнішнього середовища (у відповідності з предметом дослідження – інвесторами) про цілі, очікувану ефективність від вкладання капіталу, що мають намір або приймають участь в процесі інвестування (рис.1).

Спираючись на наведене розуміння інформаційної взаємодії, її основні види моделей щодо поведінки суб'єктів інвестиційного ринку, доцільно базувати на стереотипах, що відповідають поведінковій теорії, і розподіляти за

ознаками: сутності бажаного результату від інформаційної взаємодії (звертання до соціальної значущості або раціональної важливості результатів інвестування), активності та кількості суб'єктів, що беруть участь в процесі інформаційної взаємодії та мають суттєвий вплив на його перебіг (самостійного рішення або використання посередників-експертів як гарантів професіоналізму в інвестуванні), наявності досвіду інформаційної взаємодії з конкретним партнером, терміну отримання результату (коротко- або довгострокового), сутності складових економічної ефективності інвестиційного проекту (лобістської поведінки щодо спрямованості складових економічної ефективності: суспільної, підприємницької й інвестиційної, а також форвардної, фарватерної та трансформаційної).

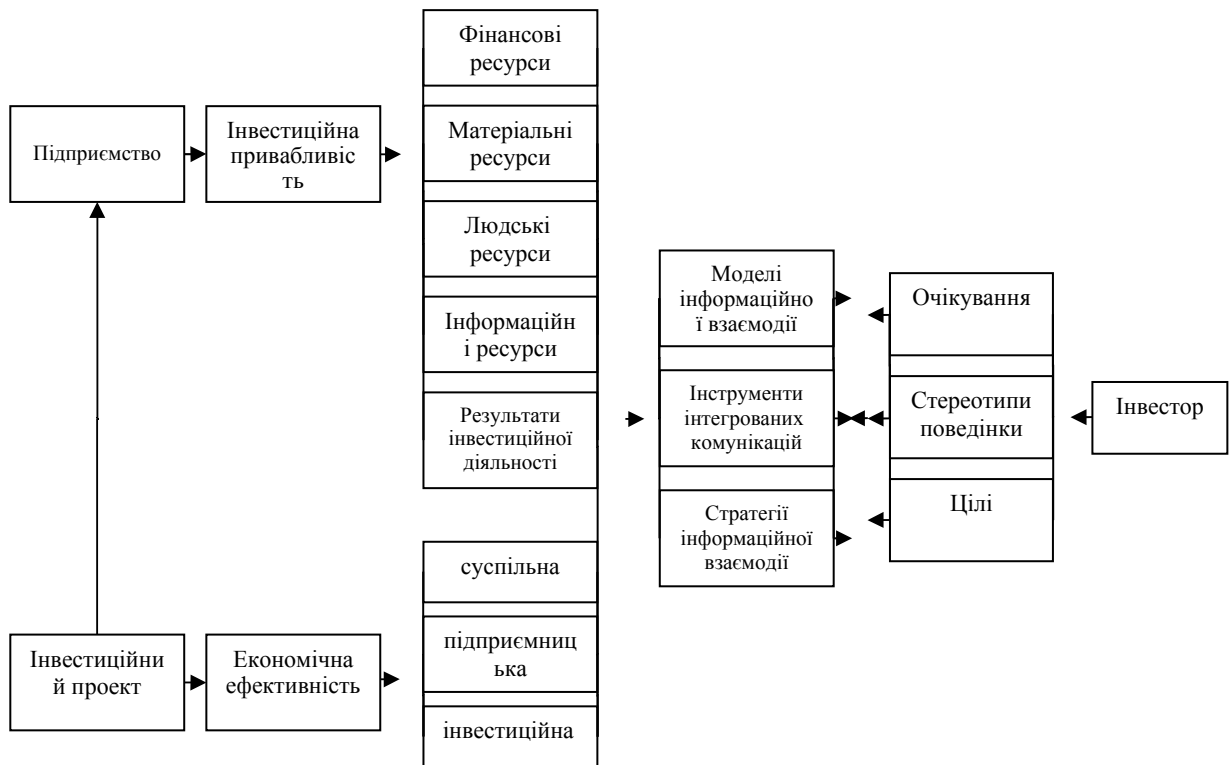

Рис. 1. Схема інформаційної взаємодії підприємства з інвестором

З використанням виокремлених моделей між підприємством і його партнерами, потенційними і реальними інвесторами доцільно здійснювати активний обмін інформацією на основі уточнених концептуальних положень інформаційної взаємодії, які полягають у такому:

інформаційна взаємодія підприємства із зовнішнім середовищем повинна базуватися на двосторонній асиметричній моделі для активної передачі інформації про здобутки і можливості кожного відповідно до змін в їх уявленнях та очікуваннях щодо отриманої вигоди від вкладання та використання коштів згідно з поставленими цілями; асиметричність зумовлюється етапом життєвого циклу підприємства та інвестиційного проекту;

стратегічною метою інформаційної взаємодії є гармонізація інтересів під-

приємства з інтересами суб'єктів зовнішнього середовища, від яких залежить успішність його розвитку взагалі та інвестиційної діяльності зокрема; тактичною метою – є залучення інвесторів для участі в інвестиційних проектах підприємства на вигідних для обох умовах; активність інформаційної взаємодії з боку підприємства залежить від рівня його інвестиційної привабливості та економічної ефективності результатів інвестиційного проекту;

інформаційна взаємодія повинна бути побудована на основі інтегрованих комунікацій, основними складовими яких є заходи PR-політики, реклами, індивідуальної роботи з потенційними інвесторами; вибір певної складової залежить від обраних моделей поведінки партнерів, методів інвестування, необхідної суми залучення коштів на фінансування конкретного проекту, його виду, а також пріоритетності інвестора;

в інформаційних повідомленнях, спрямованих на інвесторів й інших пріоритетних суб'єктів зовнішнього середовища, необхідно враховувати їх цілі, економічні та соціальні інтереси, досвід участі в інвестиційних процесах та стереотипи поведінки;

основною інформацією в повідомленнях суб'єктів інформаційної взаємодії є: цілі участі в процесі інвестування, значення показників інвестиційної привабливості підприємств та економічної ефективності інвестиційних проектів.

У другому розділі – «Аналіз інвестиційних процесів на макро-, мезо- і мікроекономічних рівнях та методичних засад інвестиційної діяльності підприємств промисловості» – проаналізовано результати перебігу інвестиційних процесів в Україні, Харківському регіоні та на машинобудівних підприємствах; узагальнено методичне забезпечення визначення інвестиційної привабливості промислових підприємств та економічної ефективності інвестиційних проектів як підгрунтя інформаційної взаємодії підприємств;

Кількісний аналіз інвестиційних процесів в Україні за останні роки дозволив зробити висновок про наявність як позитивних, так і негативних тенденцій, що зумовлюється проявом кризових явищ, які стримують інвестиційні процеси. Відносно інвестицій в основний капітал, можна констатувати те, що протягом останнього десятиріччя в Україні спостерігається їх стійке зростання за обсягом майже до 2010 р. Так з 23629 млн. грн. по Україні у 2000 р. цей показник склав 151777 млн. грн. у 2009 р. Щодо Харківського регіону, він характеризується наявністю в цілому позитивної динаміки інвестицій в основний капітал, що відповідає тенденціям інвестування в Україні. Важливим напрямом інвестиційної діяльності та її індикатором є залучення в країну прямих іноземних інвестицій. Їх приріст по Україні скоротився, але це не вплинуло на загальну кількість впроваджуваних інвестиційних проектів. Так, у 2009 р. в Україні реалізовано на 48% інвестиційних проектів більше, ніж у 2008 р., що дозволило їй зайняти 17 місце у рейтингу ТОП-20 за прямими іноземними інвестиціями, який визначає компанія «Ернст енд Янг». У Харківському регіоні приріст прямих іноземних інвестицій у 2009 році становив 455,3 млн. дол. США (28,5 %), а обсяг прямих іноземних інвестицій станом на 01.07.2010 р. не зменшився. У цілому загальний обсяг іноземних інвестицій вкладених в економіку області на кінець 2009 року

досяг рівня 2,1 млрд. дол. США. Кількість підприємств області з іноземними інвестиціями за п'ять років зросла вдвічі й на кінець 2009 року становила 814.

В дисертації проаналізовано результати діяльності 24 підприємств машинобудування за 2003 – 2009 рр. за всіма видами економічних ресурсів (фінансовими, матеріальними, людськими, інформаційними) та інвестиційно-інноваційними здобутками, а також розраховано середні значення їх показників, що свідчать про зменшення інвестицій на інформатизацію, збільшення витрат на маркетинг і рекламу в загальних витратах на інновації, незначні інвестиції у дослідження і розробки, збільшення питомої ваги власних інвестицій на технологічні інновації та питомої ваги інноваційної продукції в обсязі відвантаженої.

За допомогою багатовимірного факторного аналізу визначено основні тенденції: використання машинобудівними підприємствами ресурсів та результативності їх інвестиційно-інноваційної діяльності (окремо за кожним напрямом). Найбільшу увагу (за послідовністю факторів та факторними навантаженнями) підприємства приділяли управлінню фінансовими ресурсами, а саме рентабельності, оборотності, маневреності капіталу (1,2,3 фактори), оновленню основних фондів і фондівддачі (4 фактор) та управлінню людськими ресурсами щодо їх досвіду роботи, продуктивності праці та кваліфікації (5,6 фактори). За інвестиційно-інноваційною діяльністю найбільший вплив на результати роботи підприємства здійснювали витрати на маркетинг і рекламу в інноваційній діяльності, витрати на технологічну підготовку виробництва (1 фактор), придбання нових технологій (2 фактор), збільшення кількості працівників, що виконують науково-технічні роботи (3 фактор), довгострокові інвестиції в технологічні інновації та придбання нових машин, обладнання й інструментів (4 фактор), інвестиції в інформатизацію та інновації (5 фактор).

Аналіз результатів інформаційної взаємодії досліджуваних машинобудівних підприємств дозволив зробити висновок, що більшу увагу вони приділяли участі у виставках і ярмарках, ніж здійсненню постійних реальних і віртуальних комунікацій. Недостатньо уваги приділяється змістовності інтернет-сторінок, присвяченим діяльності підприємств, в особливості офіційним сайтам. Інформація на них рідко оновлюється, її обсяг недостатній. На жодному з сайтів немає спеціального розділу з контактами служб комунікацій.

У цьому зв'язку виникає необхідність у розробленні комплексу заходів, що сприятимуть активізації інформаційної взаємодії за допомогою інструментів інтегрованих комунікацій на основі використання доцільних і дієвих моделей інформаційної взаємодії. Оскільки інформація про інвестиційну діяльність концентрується у характеристиках інвестиційної привабливості та економічної ефективності, в дисертації проаналізовано існуюче методичне забезпечення з їх визначення, що довело відсутність комплексних підходів до оцінювання інвестиційної привабливості (у більшості випадків застосовуються підходи до аналізу фінансового стану підприємств) та економічної ефективності, яка визначається за традиційними показниками ефективності без суттєвого розширення за видами ефективності, що вимагає уточнення і розвитку відповідного методичного забезпечення.

У третьому розділі – «Удосконалення методичного забезпечення інформаційної взаємодії промислових підприємств з інвесторами» –

удосконалено методичне забезпечення з оцінювання інвестиційної привабливості машинобудівних підприємств; розроблено пропозиції з вимірювання економічної ефективності інвестиційних проектів; розмежовано кількісні значення інтервалів, що відповідають якісним рівням інвестиційної привабливості промислових підприємств та економічної ефективності інвестиційних проектів; обґрунтовано і розроблено методичний підхід до визначення стратегій інформаційної взаємодії підприємств у процесі інвестування з використанням інструментів інтегрованих комунікацій.

У дисертації розроблено методичні положення оцінювання інвестиційної привабливості машинобудівних підприємств як першої складової визначення стратегій інформаційної взаємодії з використанням методів багатовимірного факторного аналізу, застосування якого дозволяє виявити загальні тенденції і значущі показники, які характеризують привабливість, та метод нейронних мереж, що враховує нелінійність процесу інвестування, і дозволяє прогнозувати значення її інтегрального показника.

Результати багатовимірного факторного аналізу за даними 24 підприємств машинобудування Харківського регіону за період з 2003 по 2009рр. довели, що інвестиційна привабливість характеризується використанням всіх видів економічних ресурсів: фінансових, матеріальних, людських, інформаційних та здобутками інвестиційно-інноваційної діяльності, що підтверджує загальна величина накопиченої дисперсії (83,827%). За найбільш значущими показниками, які визначено за факторними навантаженнями (більше 0,7), сформовано систему часткових показників інвестиційної привабливості підприємств, на основі нормованих значень яких методом адитивної згортки (з урахуванням коефіцієнтів значущості) розраховано інтегральний показник. До його складу включено такі часткові показники: частка власних оборотних коштів в активах; коефіцієнт оборотності капіталу; коефіцієнт оборотності готової продукції; коефіцієнт маневреності капіталу; фондовіддача; питома вага працівників, зайнятих повний робочий день; питома вага працівників у віці до 50 років; питома вага інвестицій на інформатизацію у загальному обсязі інвестицій; питома вага інвестицій в нематеріальні активи в загальному обсязі інвестицій в основний капітал; питома вага витрат на маркетинг і рекламу в загальному обсязі витрат на інновації; питома вага довгострокових інвестицій на технологічні інновації в загальному обсязі витрат на інновації; питома вага витрат на дослідження і розробки в загальному обсязі витрат на інновації; питома вага вартості придбаних нових технологій в Україні в загальному обсязі придбань.

Прогнозування інтегрального показника інвестиційної привабливості машинобудівних підприємств на 2010 р. за допомогою методу нейронних мереж згідно з 27 побудованими моделями (лінійними, багаторівневого перцептрону, радіально-базисних функцій), отриманими в інтерактивному режимі і перевіреними на адекватність і можливість подальшого застосування, дозволило довести найбільшу придатність до використання за архітектурою та характеристиками моделі багаторівневого перцептрону. Склад її показників за критерієм вагомості, підтвердив обґрунтованість запропонованої системи часткових показників.

У дисертації розроблено методичне забезпечення комплексного оцінювання економічної ефективності інвестиційних проектів як другої складової інформаційної взаємодії щодо визначення стратегій її здійснення. Згідно з розробленими пропозиціями економічну ефективність доцільно визначати за трьома складовими: суспільною, що відображає вигоди суспільства – держави і суб'єктів ринку від інвестування у проект (бюджетні надходження, імпортозамінюваність продукції, інноваційність проекту, додаткові фінансові потоки, що утворює проект на ринку, рівень заробітної плати працівників після впровадження проекту, інвестиції щодо екологічних заходів); підприємницькою, що характеризує ефективність, яку може отримати підприємство за рахунок організаційного, техніко-технологічного та соціально-екологічного ефектів від впровадження проекту; інвестиційної, яка втілює вигоди інвесторів, що характеризуються показниками чистої поточної вартості, внутрішньої норми доходності, індексу рентабельності, періоду окупності, середньої норми прибутковості.

За кожною складовою запропоновано часткові показники, що об'єднуються в інтегральні, які, в свою чергу, за допомогою визначених коефіцієнтів значущості за складовими, отриманих експертним методом (опитано 15 експертів, коефіцієнт конкордації їх думок 0,88) методом адитивної згортки об'єднуються в інтегральний показник економічної ефективності проекту. Таким чином, розроблена система показників є ієрархічною і комплексно характеризує ефективність проектів та враховує можливі цілі інвесторів. Апробація запропонованого методичного забезпечення щодо системи показників здійснена на прикладі 21 інвестиційного проекту машинобудівних підприємств Харківського регіону.

Розраховані інтегральні показники інвестиційної привабливості та економічної ефективності інвестиційних проектів доцільно розмежувати за якісними рівнями. В дисертації розмежування здійснено з використанням теорії нечітких множин згідно з функціями приналежності, побудованими експертним методом (залучено 15 експертів, коефіцієнти конкордації становлять в середньому 0,50). Отримані кількісні значення інтервалів якісних рівнів використано для розмежування шахової матриці стратегій інформаційної взаємодії з позиціонуванням підприємств та їх інвестиційних проектів та виділенням зон обережного, доцільного і переважного інвестування.

Межі якісних ознак визначено за жорсткими умовами наближення функції приналежності до одиниці на кожному їх інтервалі та за помірними умовами перетину функцій приналежності у полі якісних ознак. Практичне використання обох різновидів меж якісних ознак зумовлюється умовами інвестування та цілями інвесторів. Розподіл за якісними ознаками інтегральних показників інвестиційної привабливості підприємств (за жорсткими умовами розмежування) наведено у табл.1, економічної ефективності інвестиційних проектів у табл. 2. Об'єднати інвестиційну привабливість підприємства та економічну ефективність інвестиційного проекту дозволяє розроблений методичний підхід до визначення стратегій інформаційної взаємодії, стрижнем якого є 9-ти квадрантна шахова матриця, що поділена на три зони, в яких розташовані моделі, стратегії та інструменти інформаційної взаємодії.

За зоною обережного інвестування, що характеризується низькими або середніми значеннями інвестиційної привабливості та економічної ефективності слід використовувати всі інструменти інтегрованих комунікацій для інформування інвесторів про можливості та очікування підприємства й проекту (PR-акції, рекламу й індивідуальну роботу з пріоритетними інвесторами).

Таблиця 1

Розмежування підприємств за якісними рівнями інвестиційної привабливості

Якісна ознака рівня інвестиційної привабливості підприємства	Питома вага підприємств за якісною ознакою інтегрального показника інвестиційної привабливості за роками, %							
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Низький [0,0; 0,1)	16,7	4,2	4,2	8,3	4,2	8,3	8,3	0,0
Низький або середній [0,1; 0,35)	75,0	87,5	62,5	58,3	91,7	83,3	87,5	83,3
Середній [0,35; 0,40)	8,3	4,2	25,0	8,3	0,0	4,2	4,2	16,7
Середній або високий [0,4; 0,65)	0,0	4,2	8,3	25,0	4,2	4,2	0,0	0,0
Високий [0,65; 1,0)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Таблиця 2

Розподіл інвестиційних проектів за інтегральним показником економічної ефективності

Якісна ознака рівня економічної ефективності інвестиційного проекту та кількісне значення інтервалу	Кількість інвестиційних проектів	Питома вага інвестиційних проектів у їх загальній кількості, %
Низький [0,0; 0,1)	0	0,0
Низький або середній [0,1; 0,35)	1	4,76
Середній [0,35; 0,40)	6	28,57
Середній або високий [0,4; 0,60)	14	66,67
Високий [0,65; 1,0)	0	0,0

За зоною доцільного інвестування, яка зумовлюється високими та низькими або середніми значеннями обох критеріїв (є головною діагоналлю матриці), слід використовувати рекламу й індивідуальну роботу та PR-акції за професійними заходами. За зоною переважного інвестування, що характеризується високими та середніми значеннями привабливості та ефективності – індивідуальну роботу можна доповнювати нагадувальною рекламою та крапковими PR-акціями.

Спираючись на практику роботи підприємств з інвесторами та пропозиції науковців, стратегії інформаційної взаємодії за використовуваними інструментами є такими. Стратегії PR-акцій доцільно розподілити: за об'єктом (заходи із ЗМІ, територіальною спільнотою, професіоналами інвестиційного ринку); за активністю (активні, помірні, крапкові); за сутністю повідомлень (спрямовані на використання економічних ресурсів підприємством або переваги інвестиційних проектів). Стратегії реклами слід використовувати за такими ознаками: за методом рекламування (пряма, опосередкована, що залежить від масовості аудиторії впливу); за інтенсивністю (загально-нагадувальна, стимулююча, контентно-пульсуюча); за сутністю повідомлень (спрямована на викори-

стання економічних ресурсів підприємством або переваги інвестиційних проектів). Стратегії індивідуальної роботи важливо зосередити на таких різновидах: за сутністю повідомлень (спрямовані на використання економічних ресурсів підприємством або переваги інвестиційних проектів); за типовістю потреб (типові, засновані на показниках ефективності, унікальні, засновані на нетипових потребах інвесторів, наприклад, інвестування у збанкрутіле підприємство); за активністю роботи з інвесторами (активні, помірні, пасивні, тобто за вимогою інвестора); за терміном подання інформації (первинні, вторинні, заключні).

Досліджувані інвестиційні проекти та підприємства машинобудування за інтегральними показниками інвестиційної привабливості (2009 р.) й економічної ефективності представлені у табл.3 та позиціоновані у запропонованій матриці (рис.2) (номер інвестиційного проекту на рис.2 відповідає його номеру в табл.3).

Оскільки більшість підприємств за інвестиційними проектами розташовані у зоні доцільного інвестування за квадрантом середніх значень показників привабливості та ефективності, основними дієвими інструментами інтегрованих комунікацій для них є реклама, індивідуальна робота з інвесторами та PR-акції за професійними заходами.

Таблиця 3

Інтегральні показники економічної ефективності інвестиційних проектів та інвестиційної привабливості підприємств машинобудування, що їх впроваджують

№ з/п	Назва інвестиційного проекту або його сутність	Інтегральний показник економічної ефективності проекту	Назва підприємства	Інтегральний показник інвестиційної привабливості підприємства
1	Технічне переозброєння ВАТ "Турбоатом" для організації виробництва турбін малої потужності	0,453	Відкрите акціонерне товариство "Турбоатом"	0,331
2	Модернізація підприємства з метою створення виробництва підшипників підвищеної якості	0,439	Відкрите акціонерне товариство "Харківський підшипниковий завод" (АТ "ХарП")	0,329
3	Створення конкурентно-спроможного виробництва охолоджувальних та інших промислових установок і обладнання	0,453	Відкрите акціонерне товариство „Харківський завод агрегатних верстатів”	0,224
4	Технічне переоснащення діючого виробництва ВАТ «Автрамат»	0,460	Відкрите акціонерне товариство «Автрамат»	0,318
5	Реконструкція виробничої бази ВАТ «Завод ім.Фрунзе»	0,305	Відкрите акціонерне товариство «Завод ім. Фрунзе»	0,263
6	Виготовлення штаповок турбінних лопаток	0,363	Відкрите акціонерне товариство «Лозівський ковальсько-механічний завод»	0,343
7	Борона-зчепна причіпна гідрофікована ЗПГ-15	0,379		
8	Виробництво культиватора лемішно-дискового КЛД 3.0	0,421		
9	Виробництво штаповок балок передніх вісей	0,469		

	вантажних автомо-білів, автобусів і тролейбусів			
10	Виготовлення штапунков колінчастих валів для двигунів автомобілів Камаз	0,483		

Продовження табл.3

№ з/п	Назва інвестиційного проекту або його сутність	Інтегральний показник економічної ефективності проекту	Назва підприємства	Інтегральний показник інвестиційної привабливості підприємства
11	Збільшення обсягів випуску нових і модернізованих тракторів для сучасних агротехнологій та організація ринку їхнього продажу	0,418	Відкрите акціонерне товариство «Харківський тракторний завод ім. С. Орджонікідзе»	0,315
12	Технічне переоснащення ВАТ «ХТЗ» для випуску енергонасичених тракторів «ХТЗ», що відповідають світовим стандартам якості	0,517		
13	Технологічне оснащення виробництва розпилювачів типу «S» із голкою діаметром 5мм	0,426	Відкрите акціонерне товариство «Чугуївська паливна апаратура»	0,302
14	Технологічне оснащення виробництва з виготовлення розподільних паливних насосів для дизелів ВАТ «ВТЗ» (Росія, м.-Владимир)	0,435		
15	Технологічне оснащення виробництва розпилювачів типу «P» із голкою діаметром 4,5мм	0,442		
16	Виробництво високоефективних видів інструментів для забезпечення промисловості України і його реалізація на міжнародних ринках	0,427	Закрите акціонерне товариство «Завод турбокомпресорів»	0,195
17	Організація виробництва волоконно-оптичних кабелів у відповідності зі світовими стандартами якості	0,352	Закрите акціонерне товариство «Завод Південкабель»	0,297
18	Організація виробництва кабельно-провідникової продукції, яка відповідає світовим стандартам якості	0,398		
19	Програма виробництва комплексу машин	0,369	Закрите акціонерне товариство «Завод турбокомпресорів»	0,195
20	Організація виробництва і випуск першої партії літаків моделей АН-140, АН-74ТК-300Г	0,394	Харківське державне авіаційне виробниче підприємство	0,174
21	Модернізація виробництва Харківського державного	0,411		

	авіаційного виробничого підприємства з оновлення виробничих потужностей для розширення випуску продукції			
--	--	--	--	--

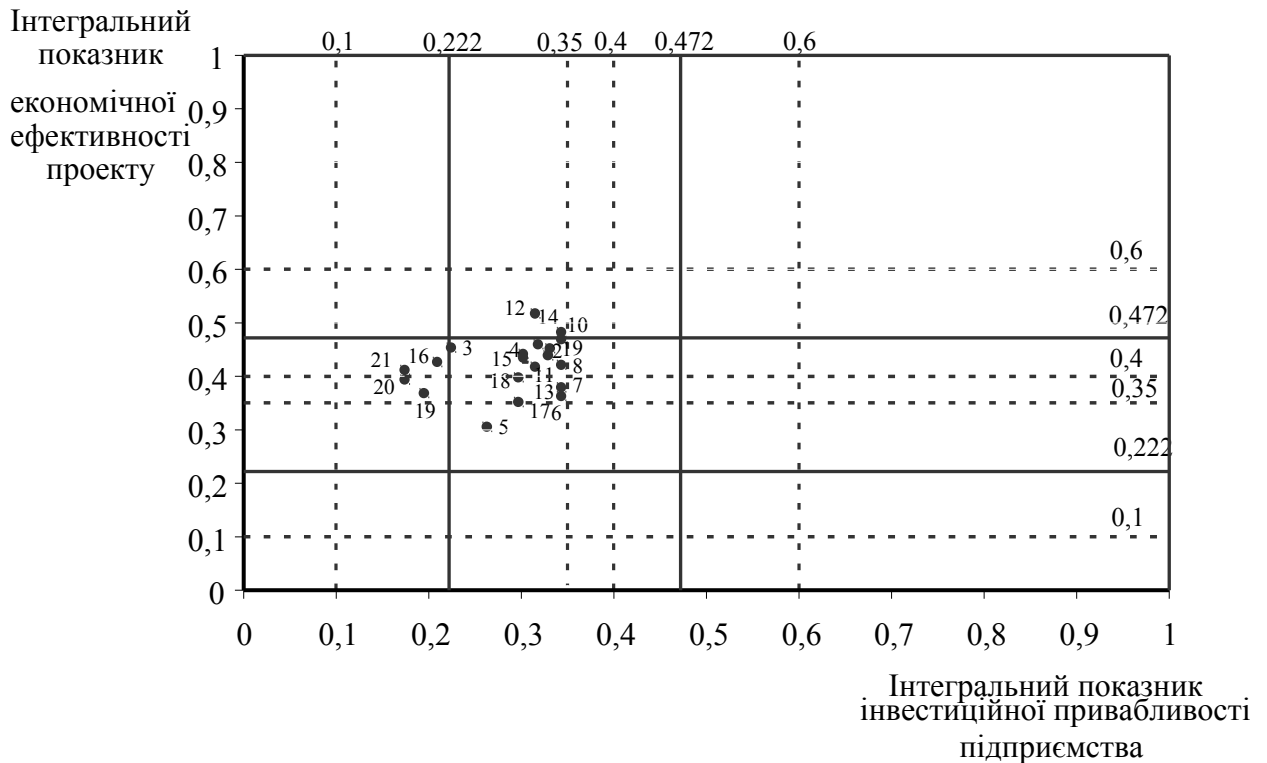

Рис. 2. Матриця стратегій інформаційної взаємодії

Сутність інформаційних повідомлень, стратегії та моделі взаємодії у кожному випадку доцільно визначати за вагомими показниками використання економічних ресурсів, результатів інвестиційно-інноваційної діяльності та переважних складових економічної ефективності проектів.

Таким чином, запропонований методичний підхід дозволить обґрунтувати види інструментів інформаційної взаємодії та сутність повідомлень для активізації взаємовідносин з потенційними і реальними інвесторами.

ВИСНОВКИ

У дисертації вирішено важливе науково-практичне завдання щодо подальшого розвитку теоретичного і методичного забезпечення інформаційної взаємодії машинобудівних підприємств з інвесторами в процесі реального інвестування.

1. Особливістю інвестиційної діяльності в умовах сьогодення є необхідність врахування внутрішніх і зовнішніх, економічних і соціальних, підприємницьких і суспільних, об'єктивних і суб'єктивних чинників, що є підґрунтям інформаційної взаємодії суб'єктів зовнішнього середовища і підприємства.

2. Види моделей поведінки підприємства та суб'єктів зовнішнього середовища в процесі інформаційної взаємодії щодо інвестування можуть забез-

печуватися всіма інструментами інтегрованих комунікацій, базуватися на стереотипах і групуватися за: сутністю бажаного результату; активністю і кількістю суб'єктів, що приймають участь в процесі інформаційної взаємодії та мають суттєвий вплив на його перебіг; наявністю досвіду інформаційної взаємодії з конкретним партнером; терміном отримання результату; сутністю складових економічної ефективності.

3. Концептуальні положення інформаційної взаємодії ґрунтуються на асиметричній моделі передачі інформації про здобутки підприємства та можливості отримання вигоди всіма учасниками взаємодії. Стрижнем інформаційної взаємодії повинна стати інформація про здобутки підприємства, що концентрується в його інвестиційній привабливості та про його можливості і потенційні доходи всіх суб'єктів інформаційної взаємодії, що втілюється в економічній ефективності інвестиційних проектів.

4. Аналіз результатів перебігу інвестиційних процесів підтвердив їх складність та наявність суперечливих тенденцій як на макро-, так і на мезо економічному рівні щодо Харківського регіону та досліджуваних підприємств машинобудування.

5. Узагальнення існуючого методичного забезпечення щодо визначення головних складових інформаційної взаємодії інвестиційної привабливості підприємств та економічною ефективністю інвестиційних проектів довело відсутність комплексного підходу щодо врахування всіх видів економічних ресурсів (у більшості випадків застосовуються підходи до визначення фінансового стану підприємств) та аспектів економічної ефективності, які полягають в аналізі традиційних показників ефективності без суттєвого розшарування за аспектами її виникнення та прояву, що вимагає уточнення і розвитку відповідного методичного забезпечення.

6. Оцінювання інвестиційної привабливості доцільно здійснювати з урахуванням всіх видів економічних ресурсів (фінансових, матеріальних, людських, інформаційних) та результатів інвестиційно-інноваційної діяльності підприємств. Адекватними методами кількісного оцінювання інвестиційної привабливості промислових підприємств є багатовимірний факторний аналіз для визначення явних і латентних чинників впливу та загальних тенденцій їх змін та нейронні мережі для прогнозування значень інтегральних показників інвестиційної привабливості. Доведеність пропозицій здійснено на прикладі 24 підприємств машинобудування за період 2003 – 2009 рр.

7. Економічну ефективність інвестиційних проектів доцільно розраховувати за комплексною ієрархічною системою показників за запропонованими складовими: суспільною щодо визначення вигід держави та ринкового середовища; підприємницькою, що характеризує всі додаткові ефекти від інвестування; інвестиційною з позицій вигідності вкладання коштів інвесторами; підприємницької з позицій виникнення додаткових ефектів за організаційним, техніко-технологічним та соціально-екологічним аспектами. Доведеність пропозиції здійснено на прикладі 21 інвестиційного проекту машинобудівних підприємств Харківського регіону.

8. Розмежування якісних ознак рівнів інтегральних показників інвестиційної привабливості та економічної ефективності доцільно здійснювати з використанням теорії нечітких множин. Межі визначено за жорсткими та помірними умовами побудови функцій приналежності. Практичне використання інтервалів якісних ознак певних рівнів зумовлюється цілями та умовами інвестування.

9. Об'єднати інвестиційну привабливість та економічну ефективність для узгодження інтересів суб'єктів інвестиційного ринку (інвесторів) та підприємства дозволяє розроблений методичний підхід до визначення стратегій інформаційної взаємодії, який передбачає використання 9-ти квадрантної матриці за цими характеристиками. Квадранти містять види інтегрованих інструментів комунікацій та типові стратегії їх використання у відповідності з асиметричною моделлю інформаційної взаємодії. Практичне використання розробленого методичного підходу доведено на прикладі 24 машинобудівних підприємств та інвестиційних проектів, які вони розробляють та впроваджують у Харківському регіоні.

СПИСОК ОСНОВНИХ ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Монографії

1. Ястремська О.М. Основні види моделей взаємодії суб'єктів ринку в процесі інвестування / О.М. Ястремська, Т.Є. Сігаєва // Ліберманівські читання: економічна спадщина та сучасні проблеми: монографія / Під заг. ред. д – ра екон. наук., проф. Пономаренка В.С., д – ра екон. наук., проф. Кизима М.О., канд. екон. наук, доц., Зими О.Г. – Х.: ФОП Лібуркіна Л.М.; ВД «ІНЖЕК», 2009. – С. 188-199. (Особистий внесок автора: види та сутність моделей інформаційної взаємодії)

Статті у фахових виданнях

2. Сігаєва Т.Є. Активізація інвестиційних процесів: на макро- і мезоекономічних рівнях управління / Т.Є. Сігаєва // Економіка розвитку. – 2006. – №2(38). – С. 36-39.

3. Сігаєва Т.Є. PR- взаємодія суб'єктів господарювання в процесі інвестування / Т.Є. Сігаєва // Управління розвитком : зб. наук. ст. – Харків. Вид. ХНЕУ, 2006. – №7. – С. 162-164.

4. Сігаєва Т.Є. Взаємодія органів управління з громадськістю в процесі інвестування / Т.Є. Сігаєва // Управління розвитком: зб. наук. ст. – Харків. Вид. ХНЕУ, 2006. – №3 (спецвипуск). – С. 82-83.

5. Сігаєва Т.Є. Реклама в процесі стратегічного управління інвестуванням підприємств / Т.Є. Сігаєва // Вісник Хмельницького національного університету. – 2008. – №3, Т. 2. – С. 135-139.

6. Ястремська О.М. Визначення інвестиційної привабливості промислових підприємств / О.М. Ястремська, Т.Є. Сігаєва // Управління розвитком: зб. наук. ст. – Харків. Вид. ХНЕУ, 2008. – №17. – С. 194-196. (Особистий внесок автора: методичний підхід до визначення інвестиційної привабливості промислових підприємств).

7. Сігаєва Т.Є. Задоволення потреб інвестора як основа активізації інвестиційної діяльності підприємства / Т.Є. Сігаєва // Управління розвитком : зб. наук. ст. - Харків. Вид. ХНЕУ, 2008. – №9. – С. 87-88

8. Ястремская Е.Н. Привлекательность бизнес-предложений инвестиционных проектов: количественная оценка / Е.Н. Ястремская, Т.Е. Сигаева // Бизнес Информ. – 2009. – №4(2). – С. 153-156. . (Особистий внесок автора: система показників оцінювання економічної ефективності інвестиційних проектів).

9. Куликов П.М. Стратегическое управление взаимодействием предприятия с внешней средой в процессе инвестирования / П.М. Куликов, Т.Е. Сигаева // Бизнес Информ. – 2009. – №12. – С. 60 – 63. (Особистий внесок автора: пропозиції з формування стратегій інформаційної взаємодії підприємства в процесі інвестування).

Публікації за матеріалами конференцій

10. Сігаєва Т.Є. Управління інвестиційною діяльністю на промислових підприємствах в сучасних умовах / Т.Є. Сігаєва // Управління інноваційним розвитком підприємств України в умовах світових інтеграційних процесів : матеріали Всеукраїнської наук. – практ. конф. молодих вчених (9 – 10 листопада 2007 р., м. Дніпропетровськ) – Дніпропетровськ: ПДАБА, 2007. – С. 51-53.

11. Сігаєва Т.Е. Проблемы информационного взаимодействия предприятий в процессе инвестирования / Т.Е. Сигаева // Корпорації та інтегровані структури: проблеми науки та практики : тези доповідей Міжнар. наук. – практ. конф., (22 - 23 травня 2007 р., м. Харків) / Харк. нац. екон. ун-т МОН України, Наук. - досл. центр індустр. проблем розвитку НАН України. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2007. – С. 172-174.

12. Сігаєва Т.Є. Основні положення інформаційної взаємодії підприємства із зовнішнім середовищем в процесі інвестування / Т.Є. Сігаєва // Конкурентоспроможність та інновації: науки та практики: тези доповідей міжнар. наук.-практ. конф., (27 – 28 листопада 2008 р.) / Харк. нац. екон. ун-т МОН України, Наук. - досл. центр індустр. проблем розвитку НАН України. – Х.: ФОП Александра К. М.; ВД «ІНЖЕК», 2008. – С. 236-239.

13. Куліков П.М. Особливості взаємодії підприємства із зовнішнім середовищем в процесі інвестування / П.М.Куліков, Т.Є.Сігаєва // Конкурентоспроможність та інноваційний розвиток України: проблеми науки та практики: тези доповідей міжнар. наук.-практ. конф., (26 -27 листопада 2009 р.) / Харк. нац. екон. ун-т МОН України, Наук. - досл. центр індустр. проблем розвитку НАН України. – Х.: ФОП Лібуркіна Л.М.; ВД «ІНЖЕК», 2009. – С. 190-193. (особистий внесок автора: особливості інформаційної взаємодії промислових підприємств в процесі інвестування в сучасних умовах).

14. Сігаєва Т.Є. Стратегії інформаційної взаємодії підприємства з зовнішнім середовищем в процесі інвестування / Т.Є. Сігаєва // Теория и практика экономики и предпринимательства : тезисы докладов междунар. научн.-практ. конф., (11-13 травня 2010 р., м. Алушта) / Таврический национальный университет им. В.И. Вернадского – Алушта: ТНУ им. В.И. Вернадского, 2010. – С.62 – 63.

15. Сігаєва Т.Є. Підхід до визначення моделей та інструментів інформаційної взаємодії підприємства з інвесторами / Т.Є. Сігаєва // Інформаційна та економічна безпека : тези доповідей між нар. наук.-практ. конф., (27-29 квітня 2010р., м.

Харків) / Системи обробки інформації : зб. наук. праць. – Харків. Вид. Харківський університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба, 2010. – С.173-174.

16. Сігаєва Т.Є. Інструменти інформаційної взаємодії підприємства з суб'єктами інвестиційного ринку / Т.Є. Сігаєва // Регіональна політика: напрями її реалізації в Україні : тези доповідей міжвузівської наук.-практ. конф., (20 травня 2010р., м. Харків) / Харківський національний економічний університет. – Управління розвитком : зб. наук. ст. – Х : Вид. ХНЕУ, 2010. – С. 206 – 207.

АНОТАЦІЯ

Сігаєва Т.Є. Інформаційна взаємодія підприємства з суб'єктами зовнішнього середовища в процесі інвестування. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). – Харківський національний економічний університет, Харків, 2010.

Дисертацію присвячено обґрунтуванню і подальшому розвитку теоретичних і методичних положень інформаційної взаємодії підприємств машинобудівної галузі з інвесторами в процесі реального інвестування. Визначено особливості та уточнено види моделей інформаційної взаємодії підприємства з суб'єктами зовнішнього середовища в процесі інвестування, обґрунтовано необхідність їх використання; уточнено окремі концептуальні положення інформаційної взаємодії промислових підприємств із зовнішнім середовищем в процесі інвестування; удосконалено методичного забезпечення з оцінювання: інвестиційної привабливості машинобудівних підприємств; розроблено пропозиції з визначення економічної ефективності інвестиційних проектів; обґрунтовано і розроблено методичний підхід до визначення стратегій інформаційної взаємодії підприємств з використанням таких інструментів інтегрованих комунікацій як PR-акції, реклама, індивідуальна робота.

Ключові слова: інформаційна взаємодія, машинобудівне підприємство, інвестиційна привабливість, економічна ефективність інвестиційних проектів, стратегії інформаційної взаємодії, PR-акції, реклама, індивідуальна робота.

АННОТАЦИЯ

Сигаева Т.Е. Информационное взаимодействие предприятия с субъектами внешней среды в процессы инвестирования. – Рукопись.

Диссертация на соискание учёной степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.04 – экономика и управление предприятиями (по видам экономической деятельности). – Харьковский национальный экономический университет, Харьков, 2010.

Диссертация посвящена обоснованию теоретических и методических положений информационного взаимодействия предприятий с инвесторами в процессе реального инвестирования.

Исследована сущность инвестиций в соответствии с особенностями их проявления на практике и современными экономическими теориями, определена роль информационных взаимосвязей предприятия с инвесторами, выделены основные виды моделей взаимодействия в зависимости с основными классификационными признаками, которые в соответствии с поведенческой теорией опреде-

ляются стереотипами поведения субъектов инвестиционного рынка и особенностями инвестиционных процессов. Уточнены отдельные основные положения осуществления информационного взаимодействия предприятий с инвесторами и другими субъектами рынка, которые основаны на асимметричной модели передачи в соответствии с этапами жизненного цикла как предприятия, так и инвестиционного проекта об их инвестиционной привлекательности и экономической эффективности внедрения. Уточненные положения предполагают применение инструментов интегрированных коммуникаций, включающих PR-акции, рекламу и индивидуальную работу с приоритетными инвесторами, партнерами, потребителями, органами управления; усовершенствованы виды стратегий их использования. Проанализированы результаты инвестиционной деятельности в Украине, Харьковском регионе, в котором развита машиностроительная отрасль и на 24 ведущих предприятиях. Анализ показал их неоднозначность и необходимость разработки мероприятий по активизации. Также были проанализированы результаты информационного взаимодействия предприятий в реальном и виртуальном информационном пространстве, которые подтверждают необходимость развития методического обеспечения по информационной поддержке инвестиционных процессов. Усовершенствованы методические положения по оценке инвестиционной привлекательности предприятий на основе дополнительного включения в систему двух групп показателей результатов использования инвестиционных ресурсов и инвестиционно-инновационной деятельности. Обоснована система показателей определения экономической эффективности инвестиционных проектов с учетом общественной, инвестиционной и предпринимательской эффективности.

Уточнена экономическая сущность и классификация стратегий информационного взаимодействия предприятий, осуществлено позиционирование последних в предложенной матрице в соответствии с инвестиционной привлекательностью и экономической эффективностью инвестиционных проектов.

Ключевые слова: информационное взаимодействие, машиностроительное предприятие, инвестиционная привлекательность, экономическая эффективность инвестиционных проектов, стратегии информационного взаимодействия, PR-акции, реклама и индивидуальная работа.

THE SUMMARY

Сигаева Т.Е. Information interaction of the enterprise with subjects of an environment in processes of investment. - the Manuscript.

The dissertation on competition of a scientific degree of Cand.Econ.Sci. on a speciality 08.00.04 - economy and management of the enterprises (by kinds of economic activities). - the Kharkov national economic university, Kharkov, 2010.

The dissertation is devoted to a substantiation of theoretical and methodical positions of information interaction of the enterprises with investors during investment.

The essence of investments according to positions of retrospective and modern economic theories is investigated{researched}, their classification in view of theoretically and practically significant attributes is specified. The quantitative analysis of results of investment processes in Ukraine on the basis of which recommendations on their activization at a level of the enterprises are offered is carried out. Conceptual positions of information interaction which are based on aimpertrations models and investment ap-

peal and economic efficiency of investment projects of the enterprises are generated. The concept of information interaction of the industrial enterprises with subjects of an environment during capital investments on the basis of application of the integrated communications including the PR-actions, advertising and individual work with priority investors, partners, consumers, controls is theoretically proved and offered;

СІГАЄВА ТЕТЯНА ЄВГЕНІЇВНА

**ІНФОРМАЦІЙНА ВЗАЄМОДІЯ ПІДПРИЄМСТВА З СУБ'ЄКТАМИ
ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В ПРОЦЕСІ ІНВЕСТУВАННЯ**

Спеціальність 08.00.04 — економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Підписано до друку 06.10.2010 Формат 60 x 90/16. Спосіб друку – ризографія.
Папір офсетний Обл. вид. арк. 0,9 ум.-друк. арк..
Наклад 100 прим. Замовлення № 236

Надруковано у центрі оперативної поліграфії ТОВ «Рейтинг»
610202, м. Харків, вул.. Сумська, 37.
Тел. (057) 700 – 53 – 34 – 26, 771 – 00 – 92